

สรุปลำดับเหตุการณ์ปฏิรูประบบสุขภาพในประเทศไทย

ปี พ.ศ. เหตุการณ์

- ๒๕๒๐ - ประเทศไทยรับแนวคิดการสาธารณสุขมูลฐานที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับงานสาธารณสุข มาดำเนินการและขยายผลสืบต่อมาจนถึงทุกวันนี้
- ๒๕๓๕ - ออกกฎหมายตั้งสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข สนับสนุนการสร้างความรู้เชิงระบบเพื่อรองรับการปฏิรูประบบและโครงสร้างต่าง ๆ ในระบบสุขภาพ
- ๒๕๓๗ - กระทรวงสาธารณสุขให้ความสำคัญต่อการพัฒนางานสุขภาพจิตและการแพทย์แผนไทย โดยได้ปรับสถานะสถาบันสุขภาพจิตให้เป็นกรมเมื่อปี ๒๕๓๗
- ๒๕๔๐ - ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญ ฉบับประชาชน รับรองสิทธิของประชาชนและชุมชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในมิติต่าง ๆ
- ๒๕๔๓ - กระทรวงสาธารณสุขทดลองปรับเปลี่ยนโรงพยาบาลในสังกัดเป็นองค์กรมหาชน ๑ แห่ง ที่อำเภอบ้านแพ้ว และดำเนินงานมาจนถึงปัจจุบัน แต่ไม่มีการขยายผล
 - คณะกรรมาธิการการสาธารณสุข วุฒิสภา จัดทำรายงานระบบสุขภาพประชาชาติ ข้อเสนอเพื่อการปฏิรูป ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๐ เสนอระบบสุขภาพที่มีทิศทาง “สร้างนำซ่อม”
 - ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการปฏิรูประบบสุขภาพ แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (คปรส.) จัดทำ พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ เพื่อเป็นกฎหมายแม่บทด้านสุขภาพของประเทศ
- ๒๕๔๔ - ออกกฎหมายตั้งกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ เปิดศักราชการสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนร่วมทำงานสร้างเสริมสุขภาพในมิติกาย ใจ สังคม และปัญญา
- ๒๕๔๕ - ออกกฎหมายหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ จัดระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ปรับระบบการเงินการคลังเพื่อการจัดบริการสาธารณสุขใหม่ มีระบบการอภิบาลใหม่เป็นแบบมีส่วนร่วม
 - กระทรวงสาธารณสุขปรับโครงสร้างภายใน ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการแพทย์แผนไทย การสนับสนุนบริการสุขภาพ งานสุขภาพภาคประชาชน (สาธารณสุขมูลฐานเดิม) จัดงานของกรมต่าง ๆ เป็นกลุ่มภารกิจ ๓ กลุ่ม
- ๒๕๕๐ - ออกกฎหมายสุขภาพแห่งชาติ ให้ความหมาย “สุขภาพ” ว่าหมายถึง ภาวะของมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย จิต ปัญญา และสังคม และ “ระบบสุขภาพ” หมายถึง ระบบความสัมพันธ์ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ
 - กำหนดให้มีคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (คสช.) ที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีกรรมการจาก ๓ ภาคส่วน ทำหน้าที่สนับสนุนการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบเน้นการมีส่วนร่วม ด้วย

ปี พ.ศ. เหตุการณ์

เครื่องมือต่าง ๆ ได้แก่ สมัชชาสุขภาพ การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ การจัดทำธรรมนูญสุขภาพ เป็นต้น และให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพต่อคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานต่าง ๆ เป็นการทำงานอภิบาลระบบแบบเครือข่าย (Governance by Networking) ที่เชื่อมโยงกับการอภิบาลโดยรัฐ

- ๒๕๕๐ - ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ยังคงให้ความสำคัญกับเรื่องสิทธิประชาชนและชุมชน มีการปรับปรุงเกี่ยวกับระบบการเมืองแบบตัวแทนและเกี่ยวกับองค์กรอิสระต่าง ๆ
- ๒๕๕๑ - กระทรวงสาธารณสุขทดลองถ่ายโอนสถานีนามัยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๒๘ แห่ง
 - ออกกฎหมายจัดตั้งสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินเพื่อทำหน้าที่สนับสนุนการพัฒนากระบวนการแพทย์ฉุกเฉินของประเทศ และออกกฎหมายสุขภาพจิตแห่งชาติ
 - เริ่มจัด “สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ” เป็นทางการ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม (Participatory Healthy Public Policy) จนถึงปี ๒๕๕๖ มีการพัฒนาและขับเคลื่อนมติข้อเสนอทางนโยบายไปแล้วรวม ๕๑ เรื่อง นอกจากนี้ก็ยังมีกรสนับสนุนกระบวนการสมัชชาสุขภาพเฉพาะพื้นที่และสมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็นทั่วประเทศ ทำการพัฒนาและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพไปแล้วไม่น้อยกว่า ๓๐๐ เรื่อง
- ๒๕๕๒ - เกิด “ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ” เพื่อให้ทุกภาคส่วนใช้เป็นกรอบทิศทางการพัฒนาระบบสุขภาพของประเทศ โดยมีผลผูกพันหน่วยงานของรัฐ และมีการขยายผลจัดทำเป็นธรรมนูญสุขภาพระดับพื้นที่ (อำเภอและตำบล) ทั่วประเทศประมาณ ๑๐๐ แห่ง
 - มีการออกหลักเกณฑ์การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพใช้เป็นครั้งแรก และมีการสนับสนุนให้มีการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพทั้งระดับนโยบาย แผนพัฒนา โครงการ และระดับชุมชนไปแล้วไม่น้อยกว่า ๑๐๐ เรื่อง
 - จัดตั้งสถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (สรพ.) ขึ้นเป็นองค์กรมหาชนในกำกับกระทรวงสาธารณสุข เพื่อดูแลงานพัฒนาและรับรองคุณภาพสถานบริการสาธารณสุข ต่อยอดจากการทำงานของสถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล (พรพ.) ที่เคยอยู่ภายใต้สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข ซึ่งดำเนินงานมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๒
 - ในปีเดียวกัน มีการเริ่มจัดตั้งโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยเอกเทศแห่งแรกที่จังหวัดสกลนคร ดำเนินงานโดยมีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร และต่อมากระทรวงสาธารณสุขมีนโยบายจัดตั้งโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยในระบบโรงพยาบาลของกระทรวงฯ อีกจำนวน ๙ แห่ง
- ๒๕๕๓ - มีการออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการปฏิรูป กำหนดให้มี “คณะกรรมการปฏิรูป” (คปร.) และ “คณะกรรมการสมัชชาปฏิรูป” (คสป.) ทำหน้าที่พัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายรองรับการปฏิรูปประเทศไทย หลังจากประเทศไทยผ่านวิกฤตทางการเมืองมาก่อนหน้านั้นไม่นาน โดยมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) จัดตั้ง “สำนักงานปฏิรูป” (สปร.) ขึ้นทำหน้าที่หน่วยเลขานุการ มีระยะเวลาทำงาน ๓ ปี (ก.ค. ๕๓ - มิ.ย. ๕๖) มีการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายรวมทั้งสิ้นจำนวน ๑๘ เรื่อง สนับสนุนการจัดสมัชชาปฏิรูปในระดับพื้นที่กว่า ๑๐๐ เวที มีผู้เข้าร่วมรวมทั้งสิ้นประมาณ ๓๐,๐๐๐ คน มีการจัดสมัชชาปฏิรูประดับชาติ ๓ ครั้ง ให้ความเห็นชอบมติสำคัญที่เกี่ยวกับการปฏิรูปไปแล้วจำนวน ๒๑ มติ

ปี พ.ศ. เหตุการณ์

- การปฏิรูปในความหมายตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี นี้ หมายความว่า “การใด ๆ ที่กระทำโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเชิงระบบและโครงสร้างในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นระบบคุณค่าของสังคม ระบบการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ระบบภาษีและการเงินการคลัง ระบบเศรษฐกิจ ระบบการศึกษา ระบบยุติธรรม ระบบการเมืองและการจัดการภาครัฐ ระบบการสื่อสาร ระบบสุขภาพ และระบบอื่น ๆ เพื่อนำไปสู่การเพิ่มสุขภาวะและความเป็นธรรมในสังคม”
- ๒๕๕๖ - กระทรวงสาธารณสุขปรับบทบาทหน้าที่และโครงสร้างภายใน เน้นการสร้างเอกภาพการทำงานด้านนโยบายสาธารณสุขของประเทศ ในฐานะเป็นกลไกหลักของรัฐบาล ตามการอภิบาลระบบโดยรัฐ (Governance by Government) และมีการจัดเขตบริการสาธารณสุข เน้นมีการใช้ทรัพยากรร่วมกันของสถานพยาบาลต่าง ๆ ของกระทรวงสาธารณสุขในพื้นที่เดียวกัน